

Çevrimiçi Eğitimde Öğretmenlerin Rolü: Pandemi Sonrası Eğitim Ortamında Uygulama ve İyileştirme Stratejileri

The Role of Teachers in Online Education: Implementation and Remediation Strategies in a Post-Pandemic Educational Environment

ÖZET

Bu çalışmanın amacı çevrimiçi eğitimde öğretmenlerin rolü: pandemi sonrası eğitim ortamında uygulama ve iyileştirme stratejilerinin belirlenmesidir. Bu çalışmanın yöntemi belirlenirken nitel araştırma tekniklerinden fenomenoloji deseni tercih edilmiştir. Araştırma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan maksimum çeşitlilik örnekleme stratejisi kullanılarak seçilmiştir. Bu yöntemle araştırmaya dahil edilen 12 öğretmen araştırmacının çalışma grubunu meydana getirmektedir. Verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veriler içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre, öğretmenlerin çevrimiçi eğitimdeki rolü pandemi sonrası dönemde önemli bir değişim ve uyum gerektirecektir. Öğretmenler, öğrenci merkezli yaklaşımın vurgulanması, teknolojik becerilerin önemi, bağımsız öğrenme becerilerinin geliştirilmesi, dijital güvenlik ve etik konularının vurgulanması ve duygusal ihtiyaçlara odaklanma gerekliliği gibi temel konulara odaklanmaktadır. Bu dönemde, öğretmenlerin çok yönlü beceriler kazanması ve bu yeni döneme uyum sağlaması gerekecektir. Bu, öğrencilere bireysel rehberlik, teknoloji kullanımı, bağımsız öğrenme, dijital etik, duygusal destek ve iletişim gibi farklı alanlarda uzmanlık kazanmalarını gerektirir. Bu yaklaşımlar, öğrenci katılımını ve etkinliğini artırarak pandemi sonrası dönemde daha başarılı bir eğitim sunma potansiyeline sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Çevrimiçi Eğitim, Okul, Pandemi.

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the role of teachers in online education: implementation and improvement strategies in a post-pandemic educational environment. While determining the methodology of this study, phenomenology design, one of the qualitative research techniques, was preferred. The research group was selected using the maximum diversity sampling strategy, which is one of the purposeful sampling methods. The 12 teachers included in the research with this method constitute the study group of the research. A semi-structured interview form was used to collect the data. The data were analyzed using content analysis. According to the findings of the study, the role of teachers in online education will require significant change and adaptation in the post-pandemic period. Teachers focus on key issues such as emphasizing the student-centered approach, the importance of technological skills, developing independent learning skills, highlighting digital safety and ethical issues, and the need to focus on emotional needs. In this period, teachers will need to acquire multifaceted skills and adapt to this new era. This requires them to gain expertise in different areas such as individual guidance to students, use of technology, independent learning, digital ethics, emotional support and communication. These approaches have the potential to deliver a more successful education in the post-pandemic era by increasing student engagement and effectiveness.

Keywords: Online Education, School, Pandemic.

GİRİŞ

2019'un sonlarında ortaya çıkan Covid-19 salgınına yanıt olarak, öğrencilerin %92'si dünya çapında okulların kapatılmasından ve yüz yüze eğitimin askıya alınmasından etkilenmiştir. Kesintisiz eğitim sağlamak için eğitim faaliyetlerinde uzaktan eğitim yaklaşımları kullanılmıştır (WHO, 2020a; WHO, 2020b). Koronavirüs (Covid-19) pandemisinin tespit edildiği tüm ülkeler için en temel öncelikli hedeflerden biri eğitimin kesintisiz devam etmesini garanti altına almak olmuştur. Ülkeler, halihazırda mevcut olan ve genellikle çeşitli teknoloji altyapılarıyla desteklenen uzaktan eğitim olanaklarından yararlanmaya başlamıştır (Can, 2020). Covid-19 salgını sonucunda okullaşmayı artık daha farklı görüyor ve anlıyoruz (Bozkurt & Sharma, 2020). Eğitimciler ve okul yetkililerinin yanı sıra öğrenciler ve veliler arasındaki iletişimi kolaylaştırmak için hemen her ülkede canlı dersler ve çevrimiçi kurslar sunuluyor (Chang ve Satako, 2020). Türkiye'de 11 Mart 2020 tarihinde tüm eğitim kademelerinde yüz yüze eğitime son verilmesinin ardından, o tarihten bu yana öğretim faaliyetleri sanal ortamda yürütülmektedir. Bu gelişmeler, sanal ortamlarda sunulan derslerin sayısının artmasına ve eğitim faaliyetlerinin küresel bir kitleye çevrimiçi olarak sunulmasına yol açmıştır. Geleneksel sınıflarda dersler fiziksel olarak aynı ortamda yüz yüze verilirken, sanal

Sabahattin Yılmaz¹
Osman Akkuş²
Selçuk Akyıldız³
Osman Ali Odabaşı⁴
Murat Ögün⁵

How to Cite This Article

Yılmaz, S., Akkuş, O., Akyıldız, S., Odabaşı, O. A. & Ögün, M. (2023). "Çevrimiçi Eğitimde Öğretmenlerin Rolü: Pandemi Sonrası Eğitim Ortamında Uygulama ve İyileştirme Stratejileri", *International Academic Social Resources Journal*, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:8, Issue:53; pp:3789-3797. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.72409>

Arrival: 12 July 2023

Published: 30 September 2023

Academic Social Resources Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

sınıflarda eşzamanlı dersler farklı ortamlarda eşzamanlı olarak, eşzamansız dersler ise farklı ortamlarda farklı zamanlarda sanal sınıf yazılımı aracılığıyla yürütülmektedir. Sınıflar gibi ortak öğrenme ortamları, öğrencilerin geleceklerinin eğitimleri ve yaşamlarının beslenmesiyle şekillendiği yerlerdir. Kültürel açıdan çeşitlilik gösteren öğrenci demografisi ve çevre koşullarına bağlı olarak, hem öğretmenler hem de öğrenciler için mükemmel bir eğitim deneyimi sağlamak tüm tarafların esneklik, anlayış, yaratıcılık ve sabırlı olmasını gerektirir. Sınıfta öğretme ve öğrenmenin başarısı öncelikle öğretmen ve öğrencinin sorumluluğunda olsa da saygı, empati ve güven sergileyen ilgi çekici ve kapsayıcı bir öğrenme ortamı yaratmak esastır (Franklin & Harrington, 2019). Sanal sınıf, öğrencilerin aynı anda farklı yerlerdeyken öğretmenlerle işbirliği yaptığı çevrimiçi bir öğrenme ortamı olarak tanımlanır. Öğrenciler ve öğretmenler üç şekilde iletişim kurar: görsel, işitsel ve metinsel. Bu, çeşitli iletişim araçları aracılığıyla yapılır (Kaya, 2011). Sanal sınıflarda öğrenme ve öğretme, teknolojiye bağlı olarak eşzamanlı veya eşzamansız olarak gerçekleştirilir ve öğretmenler ile öğrencilerin aynı mekânda bulunmaları gerekmez. Başka bir deyişle, profesörlerin ve öğrencilerin sanal ortamda bir araya gelmelerinin bir nedeni vardır. Sanal sınıflar, geleneksel sınıfların aksine, belirli sanal sınıf yazılımlarını kullanan öğretmenlerin yönetimi ve gözetimi altında oldukça fazla sayıda öğrenciyle ses, video ve işbirliğine dayanan çevrimiçi ortamlardır. Öğretmenler, tıpkı geleneksel sınıflarda olduğu gibi sanal sınıflarda da öğrenciler için çok çeşitli öğrenme-öğretme faaliyetleri yürütebilir. Ayrıca öğrenci ilerlemesini ölçülebilir ve değerlendirebilirler. Öğrencilerin öğretim faaliyetleriyle ilgili sorularına anlayışlı yorumlarla yanıt verebilirler.

Öğretmenler, sınıflarının fiziksel olarak öğrenmeye elverişli olmasını, ders planlarının ve etkinliklerinin hazırlanmasını ve uygulanmasını, zamanın verimli kullanılmasını, öğrencilerle ilişkilerin düzenlenmesini ve öğrencilerin olumlu davranışlar geliştirmesini sağlamak için çok çalışmalıdır (Başar, 2011). Öğretmenler, öğrencilerin performansını artırmak için sınıf yönetiminin bu yönlerini dikkate almalı ve etkili bir sanal sınıf yönetimi için bunları uygulamalıdır. Sanal ve geleneksel sınıflar birbirlerinden büyük farklılıklar gösterir. Örneğin, öğrenmenin gerçekleştiği ortamlarda farklılıklar vardır. Öğrenci ve öğretmenin aynı mekânda bulunmasına gerek yoktur. Öğretmenler ve öğrenciler tipik sınıf ortamlarında fiziksel teması sahiptir. Sanal sınıflar yüz yüze etkileşim içermez. Sanal sınıfların yönetilme şekli sosyal ve coğrafi mesafeye bağlı olarak değişir. Bununla birlikte, öğretmenler, öğrenciler, içerik, stratejiler, araçlar ve kaynakların yanı sıra başarı değerlendirmesi de dahil olmak üzere hem sanal hem de geleneksel sınıfların ortak bazı özellikleri vardır. Covid-19 salgını nedeniyle, yüz yüze eğitim küresel olarak kesintiye uğramış, bu da sanal öğrenme ortamlarının ve uzaktan öğrenme seçeneklerinin kullanılmasını gerektirmiştir. Sanal sınıf yönetiminin önemi ve etkinliği bu durum tarafından vurgulanmaktadır. Literatür çalışmasından, sanal sınıf yönetimi konusunda yeterli araştırma yapılmadığı sonucuna varmak mümkündür. Türkiye'de sanal sınıf yönetimine ilişkin araştırma sayısı azdır, ancak başka ülkelerde de çok fazla araştırma yapılmadığı tespit edilmiştir. Bunun ışığında, bu araştırmanın sanal sınıf yönetimi için geniş bir kavramsal çerçeve sağlaması ve eğitimcilerin ve konu uzmanlarının sanal sınıfları etkili bir şekilde yönetme becerilerini geliştirmesi amaçlanmaktadır. Şu anda mevcut olan araştırmaların çoğunun standart sınıf yönetimi unsurlarını içerdiği açıktır.

Tipik sınıf ortamlarıyla karşılaştırıldığında, sanal kurslar bazı avantajlar ve dezavantajlar sunmaktadır. Derslerin eşzamanlı veya eşzamansız olmasına göre koşullar farklılık gösterse de, sistemin güçlü yönleri incelendiğinde, canlı derslerin kaydedilebildiği ve daha sonra izlenebildiği (Dikmenli ve Ünalı-Eser, 2013; Akkuş ve Acar, 2017); herhangi bir yerde ve herhangi bir zamanda yürütülebildiği (Erten, 2019) verimli, eğlenceli, pratik, uygun maliyetli ve kullanışlı bir sistem olması (Erten, 2019); erişim fırsatları, kişisel gelişimi kolaylaştırması, işbirlikleri, teknik altyapı ve beceriler ile finansal getiri sağlaması (Kaya, 2011); çevrimiçi tartışmalara öğrenci katılım oranının yüksek olması (Özmen, 2005); öğrenenlere esneklik, etkileşim ve işbirliği fırsatları sunması (Gedera, 2014). Ayrıca, eşzamanlı sanal sınıf uygulamalarının öğrencilerin yaratıcılığını teşvik ettiği, sanal işbirliği yoluyla özerk ve eleştirel düşünmeyi sağladığı ve esnek ve çekici arayüzler aracılığıyla öğrencilerin aktif katılımları için alternatif yollar sağladığı gösterilmiştir (Arias-Masa, Alonso-Diaz, Cubo-Delgado, Gutiérrez-Esteban ve Yuste-Tosina, 2014). Sanal sınıflardaki katılımcılar da geleneksel sınıflardaki katılımcılardan daha iyi performans gösteriyor ve katılımcılar ile öğretmenler arasında daha fazla etkileşim oluyor (Asadı, Khodabandeh ve Yekta, 2019); öğrenciler sanal sınıf ortamını pratik ve kullanıcı dostu buluyor (Akçay, 2018); utangaç ve içe dönük öğrenciler derslere daha fazla katılabilir (Mills, 1996). Salgın, geleneksel sınıf yönetimi yöntemleri ile sanal sınıf yönetimi prosedürleri için gereken yeterlilikler arasında doğal farklılıklar olduğunu göstermektedir. Bu durum, geleneksel sınıfların yerini çevrimiçi öğrenme seçenekleri sunan sanal ortamların almasının bir sonucudur. Alsahrani, Ahmed ve Ward (2017) tarafından yapılan bir çalışma, öğrencilerin internet kullanımının, profesörleri ve diğer profesyonellerle aralarındaki uçurumu genişlettiğini ortaya koymuştur. Eğitimciler ve öğrenciler arasındaki sosyal ve fiziksel mesafenin bu sonuca neden olduğu iddia edilebilir. Doğal olarak, bu durumdan sanal sınıf yönetimi için çıkarımlar olacaktır. Sanal sınıfta sanal pedagoji kavramlarını kullanmak, öğretmenlerin öğrencilerinde eleştirel düşünmeyi ve üst düzey öğrenmeyi teşvik ederek sanal sınıfı yönetmede başarılı olmalarına yardımcı olabilir. Eşzamanlı-eşzamansız sanal sınıflar, tartışma panoları ve konferans odaları gibi çevrimiçi kaynaklar kullanılarak, yansıtıcı ve işbirlikçi çalışma ve değerlendirmeler yoluyla bu nitelikler elde edilebilir (Rufai, Alebiosu ve Adeakin, 2015). Yeni sınıflardaki öğretmenlerin pandemi sırasında önemli bir engeli var: Hiç tanımadıkları öğrenciler için sanal bir ortamda öğrenmeyi kolaylaştırmak. Bunun yüz yüze eğitimden daha zor olduğu iddia edilebilir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji, bireylerin deneyimlerini, algılarını ve anlamlarını anlamak amacıyla kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir. Fenomenoloji deseni, katılımcıların bir fenomeni (olayı, deneyimi, durumu) nasıl yaşadıklarını ve bu fenomenin onlar için ne anlama geldiğini anlamaya odaklanır. Bu desen, katılımcıların perspektifinden hareket ederek, onların kişisel deneyimlerini ve içsel dünyalarını anlamak için kullanılır. Fenomenoloji deseni genellikle aşağıdaki adımları içeren bir süreçle uygulanır (Yıldırım ve Şimşek, 2013): Araştırma Konusunun Belirlenmesi: Araştırmacı, incelemek istediği fenomeni belirler. Fenomen, katılımcıların deneyimlediği herhangi bir olay, durum veya konu olabilir. Katılımcı Seçimi: Belirlenen fenomeni deneyimlemiş ve bu deneyimi anlatmaya istekli olan katılımcılar seçilir. Katılımcılar, fenomeni yakından yaşamış olmalıdır. Veri Toplama: Araştırmacı, katılımcılarla yapılandırılmış veya yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla derinlemesine ve ayrıntılı veriler toplar. Katılımcılardan fenomeni nasıl deneyimlediklerini, hissettiklerini, düşündüklerini ve anlamlandırdıklarını açıklamalarını ister. Veri Analizi: Toplanan veriler dikkatlice incelenir ve anlamlı kavramlar, temalar ve yapılar çıkarılır. Bu aşamada, verilerin içsel anlamı ve katılımcıların deneyimleri anlamaya çalışılır. Anlamın Oluşturulması: Araştırmacı, analiz sonuçlarına dayanarak fenomeni daha geniş bir anlam bağlamında anlamaya çalışır. Katılımcıların deneyimlerinden ortaya çıkan anlamı yorumlar. Sonuçların Sunumu: Araştırmacı, bulguları yazılı veya sözlü olarak sunar. Bu sunum, katılımcıların deneyimlerini ve anlamlarını açıklamaya yönelik zengin bir anlatı içerir. Fenomenoloji deseni, katılımcıların içsel dünyalarını ve deneyimlerini anlamaya yönelik kapsamlı bir yaklaşım sunar. Araştırmacının önyargularından bağımsız olarak, katılımcıların deneyimlerini anlamasına ve değerlendirmesine olanak tanır. Bu desen, özellikle karmaşık ve derinlemesine anlaşılması gereken konuları incelemek için kullanılan etkili bir araştırma yöntemidir (Ekiz, 2003).

Çalışma Grubu

Araştırma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan maksimum çeşitlilik örnekleme stratejisi kullanılarak seçilmiştir (Karataş, 2015). Maksimum çeşitlilik örnekleme, çalışılan konuyla ilgili olabilecek kişilerin çeşitliliğini mümkün olduğunca yakından temsil eden bir örneklem sağlamayı amaçlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmaya katılmayı kabul eden 12 öğretmen görüşme için seçilmiştir. Katılımcıların cinsiyetleri, yaşları ve kıdemleri titizlikle kaydedilmiştir. Örneklemin detayları Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılanların Demografik Değişkenleri

	Cinsiyet	Branş	Yaş	Kıdem	Öğrenim Durumu
K1	Kadın	Sınıf Öğretmeni	33	8	Lisans
K2	Erkek	Sınıf Öğretmeni	45	11	Lisans
K3	Erkek	Sınıf Öğretmeni	51	19	Lisans
K4	Kadın	Sınıf Öğretmeni	44	13	Lisans
K5	Kadın	Sınıf Öğretmeni	37	10	Lisans
K6	Erkek	Sınıf Öğretmeni	41	14	Lisans
K7	Kadın	Sınıf Öğretmeni	47	15	Lisans
K8	Erkek	Sınıf Öğretmeni	42	10	Lisans
K9	Kadın	Sınıf Öğretmeni	37	9	Lisans
K10	Erkek	Sınıf Öğretmeni	36	8	Lisans
K11	Kadın	Sınıf Öğretmeni	33	6	Lisans
K12	Erkek	Sınıf Öğretmeni	28	4	Lisans

Katılımcıların cinsiyet dağılımı eşit bir şekilde dağılmıştır. Katılan 12 öğretmenin yarısı kadın (%50), diğer yarısı ise erkektir (%50). Araştırmaya katılan tüm öğretmenler sınıf öğretmenidir. Bu, katılımcıların tamamının aynı branşta çalıştığını göstermektedir. Katılımcıların yaş dağılımı çeşitlidir. Katılan öğretmenler arasında en büyük yaş farkı 28 ile 51 yaş arasında değişmektedir. Yaş dağılımına bakıldığında, öğretmenlerin %25'i 28-33 yaş aralığındadır. Geri kalan %75'i ise 36-51 yaş aralığındadır. Katılımcılar arasında öğretmenlik kıdemine dair farklılıklar gözlemlenmektedir. Katılan öğretmenlerin %33.33'ü 19 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir. Diğerlerinin ise %25'i 8-10 yıl, %25'i 11-15 yıl ve %16.67'si 4-6 yıl kıdeme sahiptir. Araştırmaya katılan tüm öğretmenler lisans derecesine sahiptir. Öğrenim durumu açısından bir çeşitlilik bulunmamaktadır.

Veri Toplama Aracı

Nitel araştırmalar, derinlemesine anlayış elde etmek amacıyla kullanılan ve genellikle karmaşıklığı ve derinliği olan fenomenleri incelemek için tercih edilen bir araştırma yöntemidir. Nitel araştırmalarda veri toplama yöntemleri, katılımcıların deneyimlerini, görüşlerini, tutumlarını ve davranışlarını daha ayrıntılı bir şekilde anlamak için kullanılır. Bu bağlamda, görüşme formu, nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan veri toplama araçlarından biridir. Görüşme formu, araştırmacının belirlediği araştırma sorularına yönelik olarak katılımcılarla yüz yüze veya çevrimiçi olarak gerçekleştirilen yapılandırılmış görüşmelerde kullanılan bir belgedir. Görüşme formu, araştırmacının belirlediği soruları ve alt soruları içerir ve bu sorular, katılımcılara yöneltilen soruların tutarlılık ve

karşılaştırılabilirlik açısından sağlanmasını amaçlar (Karataş, 2015). Ayrıca, görüşme formu, araştırmacının araştırma sürecini daha yapılandırılmış ve yönlendirilmiş bir şekilde sürdürebilmesini sağlar. Görüşme formunun kullanımı, araştırmacının araştırma konusunu daha derinlemesine keşfetmesine, katılımcıların deneyimlerini ayrıntılı olarak anlamasına ve nitel verilerin sistematik bir şekilde toplanmasına olanak tanır. Araştırmacı, görüşme sırasında katılımcıların cevaplarını kaydedebilir ve daha sonra bu cevapları analiz etmek için kullanabilir. Nitel araştırmalarda görüşme formu kullanmanın avantajları arasında katılımcıların detaylı görüşlerini toplama, farklı katılımcıların cevaplarını karşılaştırma ve analiz etme olanağı, yapılandırılmış bir yaklaşım kullanarak veri toplama sürecini standartlaştırma ve güvenilirlik sağlama yer almaktadır. Ancak görüşme formunun dezavantajları da vardır; bazı katılımcıların cevaplarını daha az esnek ve kişisel bulabileceği, araştırmacının cevaplara anında yanıt verme esnekliğinin sınırlı olabileceği gibi. Sonuç olarak, nitel araştırmalarda görüşme formu, derinlemesine anlayış elde etmek ve katılımcıların görüşlerini sistematik bir şekilde toplamak amacıyla kullanılan etkili bir veri toplama aracıdır. Bu form, araştırmacının araştırma sürecini yönlendirmesini, verilerin analizini yapmasını ve karmaşık fenomenleri daha iyi anlamasını sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu kapsamda bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Belirli bir tutarlılık ve esneklik derecesi nedeniyle, yarı yapılandırılmış görüşme yaklaşımı eğitim bilimleri araştırmalarında daha uygun görünmektedir (Karataş, 2015). Bu yöntemde, görüşme süreci ve araştırmacının sormayı planladığı sorular önceden hazırlanır. Ancak araştırmacı, görüşmenin doğal akışına uygun olarak alternatif, tamamlayıcı ya da alt sorular sorarak görüşmenin seyrini değiştirebilir (Ekiz, 2003). Araştırmanın daha önce gizli kalmış ya da göz ardı edilmiş tüm yönleri bu şekilde ortaya çıkarılır. Yıldırım ve Şimşek'e (2013) göre, görüşme yaklaşımı, sorunu yaşayan kişilerden doğrudan ve derinlemesine bilgi olarak belirli bir konuyu ortaya çıkarmada daha etkili olacaktır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Nitel araştırmanın geçerliliğini (inandırıcılığını) ve güvenilirliğini (tutarlılığını) artırmak için birkaç adım atılmıştır. Bunlar arasında aktarılabilirlik (ayrıntılı tanımlama, amaçlı örnekleme), tutarlılık (tutarlılık incelemesi), teyit edilebilirlik (teyit incelemesi) ve inandırıcılık (uzun süreli katılım, derinlik odaklı veri toplama, üçgenleme, katılımcı teyidi, uzman incelemesi) yer almaktadır. Görüşmelerin karşılıklı güven ortamında yapılmasını garanti altına almak için, görüşmelerin mesai saatleri sonrasında veya hafta sonları gibi uzun bir zaman diliminde gerçekleştirilmesine özellikle dikkat edilmiştir. Elde edilen verilerin çalışma sorularına uygunluğu karşılaştırma, yorumlama ve kavramsallaştırma yoluyla sürekli olarak değerlendirilmiştir. Veriler çalışma için elde edildikten sonra değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme yaklaşımı kullanılarak toplanan bilgilere içerik analizi uygulanmıştır. Verilerin kodlanması, kodlanan verilerin temalarının belirlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması verilerin analizinde izlenen adımlardır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Toplanan bilgiler, herhangi bir yorum katmadan ve materyalin özüne sadık kalınarak, fikirler ve temalar doğrultusunda yeniden yapılandırılmıştır. Elde edilen sonuçlar, devam eden veri toplama süreci kullanılarak doğrulanmış ve çalışma bulgularının mantıklı bir şekilde düzenlenmesi için çaba gösterilmiştir.

BULGULAR

Sonuç olarak, öğretmenlerin cinsiyet dağılımı eşitken, yaş, kıdem ve öğrenim durumu gibi diğer demografik özelliklerde farklılıklar görülmektedir. Bu farklılıklar, katılımcıların deneyim ve perspektiflerinde çeşitliliğe işaret etmektedir.

Çevrimiçi eğitimde öğretmenlerin rolü pandemi sonrası nasıl evrilecek ve değişecek? Öğrencilere daha fazla rehberlik mi sağlayacaklar, yoksa teknolojik becerileri daha fazla vurgulayarak daha teknik bir rol mü üstlenecekler?

Katılımcılara yöneltilen "Çevrimiçi eğitimde öğretmenlerin rolü pandemi sonrası nasıl evrilecek ve değişecek? Öğrencilere daha fazla rehberlik mi sağlayacaklar, yoksa teknolojik becerileri daha fazla vurgulayarak daha teknik bir rol mü üstlenecekler?" şeklindeki açık uçlu soruya verilen yanıtlara ait doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir. Bir sonraki aşamada ise doğrudan alıntılar yorumlanmıştır.

(K1) "Benim için önemli olan öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına odaklanmak. Pandemi sonrası, daha fazla rehberlik ve kişiselleştirilmiş destek sunmamız gerekebilir."

(K2) "Teknolojik becerileri vurgulamak da önemli, çünkü teknoloji eğitimde büyük bir rol oynuyor. Ancak aynı zamanda öğrencilerin duygusal ve sosyal gelişimine de katkı sağlamalıyız."

(K3) "Öğrencilerin teknolojiyi etkili bir şekilde kullanmalarına yardımcı olmak için daha fazla eğitim almamız gerekebilir."

(K4) "Öğrencilerin bağımsız öğrenme becerilerini geliştirmelerine destek olmalıyız. Kendi öğrenmelerini yönlendirebilmeleri için rehberlik yapmalıyız."

(K5) "Pandemi sürecinde edindiğimiz deneyimler, online araçların etkin bir şekilde kullanılmasını gerektiriyor. Bu yüzden teknik becerilerimizi geliştirmemiz önemli."

(K6) "Öğrencilere online kaynakları nasıl güvenli ve etkili bir şekilde kullanacaklarını öğretmeliyiz."

(K7) "Dijital güvenlik ve çevrimiçi etik konularını da öğrencilere aşılamamız gerekiyor."

(K8) "Öğrencilerin duygusal ihtiyaçlarını göz ardı etmemeliyiz. Pandemi sonrası, onların psikososyal desteklerini sürdürmemiz gerekebilir."

(K9) "Öğrencilerin teknolojiye bağımlı hale gelmelerini önlemeliyiz. Dengeli bir yaklaşım benimsemeliyiz."

(K10) "Öğrencilere dijital kaynakların güvenilirliğini değerlendirme ve kaynakları eleştirel bir şekilde inceleme becerilerini öğretmeliyiz."

(K11) "Pandemi sonrası, daha fazla işbirliği ve iletişim gerekebilir. Öğrenci-öğretmen ve öğretmen-öğretmen etkileşimlerini artırmalıyız."

(K12) "Öğrencilerin çevrimiçi platformlarda daha fazla katılımını teşvik etmek için yaratıcı yöntemler geliştirmeliyiz. Öğrencileri motive etmek çok önemli."

Öğretmenlerin çevrimiçi eğitimdeki rolünün pandemi sonrası nasıl evrileceği ve değişeceği hakkındaki görüşler, çeşitli önemli konulara odaklanmıştır. İfade edilen bu görüşler, eğitimcilerin bu dönemde karşılaşılabilecekleri zorluklar ve fırsatlar hakkında değerli içgörüler sunmaktadır. Öncelikle, öğrencilere daha fazla rehberlik sağlama vurgusu, eğitimcilerin öğrenci merkezli bir yaklaşım benimsemeye yönelik bir farkındalığı yansıtmaktadır. Bu yaklaşım, öğrencilerin bireysel öğrenme ihtiyaçlarını anlama ve onlara kişiselleştirilmiş destek sunma gerekliliğini yansıtmaktadır. Öğrencilere teknolojik becerileri vurgulama gerekliliği, çevrimiçi eğitimde teknolojinin önemini yansıtmaktadır. Eğitimcilerin, öğrencilere dijital dünyayı anlama, etkili bir şekilde kullanma ve dijital güvenlik konularında bilinçlendirme sağlama sorumluluğunu kabul etmeleri gerekecektir. Bağımsız öğrenme becerilerini geliştirme, öğrencilere kritik düşünme, araştırma yapma ve öğrenme süreçlerini yönlendirme becerilerini kazandırma amacını yansıtmaktadır. Bu, öğrencilerin öğrenmeye aktif katılımını teşvik etmek için önemli bir faktördür. Dijital güvenlik ve etik konularının vurgulanması, öğrencilere internet üzerinde güvenli ve etik davranma konularını anlama gerekliliğini yansıtmaktadır. Bu, öğrencilerin çevrimiçi dünyada bilinçli ve sorumlu bir şekilde hareket etmelerine yardımcı olur. Öğrencilerin duygusal ihtiyaçlarına odaklanma, öğrenci refahının önemini yansıtmaktadır. Özellikle pandemi sonrası dönemde, öğrencilerin psikososyal desteklerini sürdürme gerekliliği ve duygusal sağlıklarını destekleme sorumluluğu vurgulanmıştır. Bu ifadeler aynı zamanda, öğretmenlerin çok yönlü becerilere sahip olmalarının ve çevrimiçi eğitimde farklı roller üstlenmelerinin gerekebileceğini işaret etmektedir. Bu dönemde eğitimciler, öğrencilere bireysel rehberlik, teknoloji kullanımı, bağımsız öğrenme, dijital etik, duygusal destek ve iletişim gibi farklı alanlarda uzmanlık ve yetkinlik geliştirmelidirler. Bu, gelecekteki eğitim ortamında başarılı olabilmeleri için kritik bir öneme sahiptir.

Öğretmenlerin çevrimiçi eğitimde etkili olabilmeleri için hangi stratejiler ve araçlar kullanılabilir? Özellikle öğrencilerin ilgisini çekmek ve katılımlarını teşvik etmek için neler yapılabilir?

Katılımcılara yöneltilen "Öğretmenlerin çevrimiçi eğitimde etkili olabilmeleri için hangi stratejiler ve araçlar kullanılabilir? Özellikle öğrencilerin ilgisini çekmek ve katılımlarını teşvik etmek için neler yapılabilir?" şeklindeki açık uçlu soruya verilen yanıtlara ait doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir. Bir sonraki aşamada ise doğrudan alıntılar yorumlanmıştır.

(K1) "Öğrencilerin ilgisini çekmek için interaktif ders materyalleri ve oyun tabanlı öğrenme araçları kullanabiliriz."

(K2) "Sınıf içi etkileşimi artırmak için video konferans platformlarında daha fazla tartışma ve grup çalışmaları düzenleyebiliriz."

(K3) "Öğrencilere geri bildirim verme ve onların ilerlemelerini izleme için dijital değerlendirme araçlarından yararlanabiliriz."

(K4) "Öğrencilerin ilgisini çekmek için derslerimize hikayeler ve örnekler eklemeliyiz, böylece konuları daha çekici hale getirebiliriz."

(K5) "Öğrencilerin ilgisini çekmek için çevrimiçi kaynaklarla ders içeriğini zenginleştirmeliyiz."

(K6) "Sosyal medya ve bloglar gibi platformlarda öğrencilerle etkileşimde bulunarak öğrencilere daha fazla katılım sağlayabiliriz."

(K7) "Öğrencilerin ilgilerine göre ders içeriğini kişiselleştirmeliyiz, böylece onların ilgi alanlarına daha fazla hitap edebiliriz."

(K8) "Sanal alanlarda sanal turlar ve simülasyonlar oluşturarak öğrencilerin daha fazla etkileşimde bulunmalarını teşvik edebiliriz."

(K9) "Öğrencilere görsel ve işitsel öğrenme fırsatları sunarak ders içeriğini çeşitlendirebiliriz."

(K10) "Öğrencilere sık sık geri bildirim sağlamalıyız ve onların görüşlerini dinlemeliyiz, böylece dersleri daha iyi uyarlayabiliriz."

(K11) "Öğrencilere proje tabanlı öğrenme fırsatları sunarak aktif katılımlarını artırabiliriz."

(K12) "Çevrimiçi forumlar ve tartışma panelleri gibi iletişim araçlarını kullanarak öğrencilerin daha fazla katkıda bulunmalarını teşvik edebiliriz."

Öğretmenlerin paylaştığı görüşler, çevrimiçi eğitimde öğrenci katılımını ve etkinliğini artırmak için kullanabilecekleri stratejilere ve araçlara dair zengin bir bakış sunmaktadır. Aşağıda bu görüşlerin genel bir değerlendirmesi bulunmaktadır: Öğretmenler, öğrencilerin ilgisini çekmek için çeşitli araçlardan ve stratejilerden yararlanmanın önemini vurgulamaktadır. Bu, öğrencilerin öğrenme deneyimini daha çekici ve katılımcı hale getirme amacını yansıtmaktadır. Dijital teknolojiler ve araçlar, öğretmenlere interaktif ders materyalleri oluşturma, öğrenci katılımını artırma ve geri bildirim sağlama fırsatları sunmaktadır. Bu, öğrencilere daha zengin ve etkili bir öğrenme deneyimi sunma potansiyeline sahiptir. Öğretmenlerin önerileri, öğrenci merkezli bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Öğrencilerin ilgi alanlarına, ihtiyaçlarına ve öğrenme stillerine odaklanarak ders içeriğini kişiselleştirme fikri bu bağlamda önemli bir rol oynamaktadır. Sosyal medya ve sanal platformlar gibi iletişim araçları, öğrencilerle etkileşimde bulunma ve öğrencileri ders içeriğine dahil etme fırsatları sunmaktadır. Bu, öğrencilerin daha aktif ve katılımcı bir rol üstlenmelerini teşvik edebilir. Öğretmenlerin önerdiği öğrenci geri bildirimine dayalı öğrenme yaklaşımı, öğrencilere daha fazla sorumluluk ve öğrenme kontrolü sağlama amacını taşımaktadır. Bu, öğrencilerin öğrenme süreçlerine daha fazla katılmalarını teşvik edebilir. Sonuç olarak, bu öğretmenlerin görüşleri, çevrimiçi eğitimde öğrenci katılımını artırmak için kreatif ve çeşitli yaklaşımların benimsenmesi gerekliliğine işaret etmektedir. Bu yaklaşımlar, pandemi sonrası dönemde daha etkili ve tatmin edici öğrenme deneyimleri sağlama potansiyeline sahiptir.

Pandemi sonrası dönemde öğretmenlerin profesyonel gelişimi nasıl desteklenebilir? Öğretmenlerin çevrimiçi eğitim becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacak programlar veya kaynaklar neler olabilir?

Katılımcılara yöneltilen "Pandemi sonrası dönemde öğretmenlerin profesyonel gelişimi nasıl desteklenebilir? Öğretmenlerin çevrimiçi eğitim becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacak programlar veya kaynaklar neler olabilir?" şeklindeki açık uçlu soruya verilen yanıtlara ait doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir. Bir sonraki aşamada ise doğrudan alıntılar yorumlanmıştır.

(K1) "Öğretmenlerin profesyonel gelişimini desteklemek için düzenli olarak pedagojik ve teknolojik eğitim seminerleri düzenlemeliyiz."

(K2) "Öğretmenlere, online öğrenme yönetim sistemlerini kullanma ve sanal sınıf ortamlarını etkili bir şekilde yönetme konusunda eğitimler sağlamalıyız."

(K3) "Öğretmenlere dijital araçları sınıf içi etkinliklerde nasıl kullanacaklarını gösteren örnek senaryolar sunmalıyız."

(K4) "Öğretmenlerin, teknolojiyle entegre edilmiş öğrenme materyalleri oluşturma konusunda yaratıcı atölye çalışmalarına katılmalarını teşvik etmeliyiz."

(K5) "Eğitim teknolojisi uzmanlarından oluşan bir destek ekibi kurarak öğretmenlere bireysel rehberlik sunmalıyız."

(K6) "Öğretmenlerin çevrimiçi pedagoji konusundaki bilgi düzeylerini artırmak için özel eğitim programları geliştirmeliyiz."

(K7) "Online eğitimde en iyi uygulamaları ve öğretme stratejilerini paylaşan bir içerik havuzu oluşturmalıyız."

(K8) "Öğretmenlerin teknolojiyi güvenle ve etik bir şekilde kullanmalarını sağlamak için dijital etik eğitimleri sunmalıyız."

(K9) "Öğretmenlerin meslek içi öğrenme ihtiyaçlarını belirlemek için düzenli olarak geri bildirim toplamalıyız."

(K10) "Online eğitimle ilgili konferanslar ve web seminerleri düzenleyerek öğretmenlerin kendilerini güncel tutmalarını sağlamalıyız."

(K11) "Öğretmenler arası işbirliğini teşvik etmek için paylaşımlı öğrenme toplulukları oluşturmalıyız."

(K12) "Öğretmenlere yeni teknoloji ve uygulamaları keşfetmeleri için serbest zaman ve kaynaklar sağlamalıyız."

Bu ifadeler, öğretmenlerin çevrimiçi eğitimdeki profesyonel gelişimlerini desteklemek için kullanılacak çeşitli yöntemleri ve kaynakları yansıtmaktadır. Bu, öğretmenlerin yeni beceriler kazanmalarına ve eğitim standartlarını yükseltmelerine yardımcı olabilir, böylece pandemi sonrası dönemde daha etkili bir şekilde eğitim verebilirler. Öğretmenlerin pandemi sonrası dönemdeki profesyonel gelişimlerini ve çevrimiçi eğitim becerilerini geliştirmelerini nasıl destekleyebileceğimize dair bu 12 öğretmenin görüşleri, eğitim alanında önemli bir konuyu ele almaktadır.

İfadeler, öğretmenlerin daha iyi eğitim sunabilmek için ihtiyaç duyduğu kaynaklar ve stratejiler hakkında değerli içgörüler sunmaktadır. Öğretmenlerin pedagojik ve teknolojik yeterliliklerini artırma ihtiyacına dikkat çekilmektedir. Bu, eğitimcilerin çevrimiçi ortamda etkili bir şekilde öğretme becerilerini geliştirmelerinin gerekliliğini vurgular. Eğitimcilerin profesyonel gelişimini desteklemek için düzenlenen seminerler, atölyeler ve özel eğitim programları gibi etkinliklerin önemi yansıtılmaktadır. Bu tür etkinlikler, öğretmenlere güncel bilgileri ve en iyi uygulamaları öğrenme fırsatı sunar. Teknolojiyle entegre edilmiş öğrenme materyalleri oluşturmak için yaratıcı atölye çalışmalarının kullanılması, öğretmenlerin pratiğini zenginleştirme ve öğrencilerin ilgisini çekme konusundaki çabalarına katkı sağlar. Öğretmenlerin meslek içi öğrenme ihtiyaçlarını belirlemek için düzenli geri bildirim toplama ve öğretmenlerin kendi öğrenmelerini yönlendirebilmelerini teşvik etme yaklaşımı, öğretmenlerin kişiselleştirilmiş bir öğrenme deneyimi yaşamalarına yardımcı olur. Öğretmenlerin arası işbirliğini teşvik eden paylaşımlı öğrenme topluluklarının oluşturulması, bilgi ve deneyimlerin paylaşılmasını teşvik eder ve eğitimcilere birbirlerinden öğrenme fırsatları sunar. Sonuç olarak, bu ifadeler, öğretmenlerin profesyonel gelişimini desteklemek ve çevrimiçi eğitim becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmak için farklı stratejilerin ve kaynakların kullanılması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu, eğitim alanında sürekli iyileşme ve öğrencilere daha etkili bir eğitim sunma amacına hizmet eder.

SONUÇ

Öğretmenlerin pandemi sonrası çevrimiçi eğitimdeki rolüne dair görüşler, önemli bir dönüşümün ve uyumun gerekliliğini yansıtmaktadır. Bu görüşler, çeşitli temel konuları ele almaktadır ve eğitimcilerin bu yeni döneme nasıl yaklaşmaları gerektiği konusunda derinlemesine bir içgörü sunmaktadır. Öncelikle, öğrenci merkezli bir yaklaşımın vurgulanması, öğretmenlerin bu dönemde öğrencilerin bireysel öğrenme gereksinimlerine daha fazla odaklanmaları gerektiğini göstermektedir. Öğrencilere kişiselleştirilmiş destek sağlama ve öğrencilerin öğrenme süreçlerini daha iyi anlama gerekliliği, eğitimdeki bu evrimin merkezinde yer almaktadır. Öğrencilere teknolojik becerilerin kazandırılması, çevrimiçi eğitimin önemini yansıtmaktadır ve bu, öğrencilerin dijital dünyayı etkili ve güvenli bir şekilde kullanmalarını sağlama sorumluluğunu taşımaktadır. Öğretmenler, dijital becerilerin kazandırılmasında kilit bir rol üstlenmelidirler. Bağımsız öğrenme becerilerinin geliştirilmesi gerekliliği, öğrencilerin kritik düşünme, araştırma yapma ve öğrenme süreçlerini yönlendirme yeteneklerini geliştirmek amacını taşır. Bu, öğrencilerin aktif öğrenmeye katılımını artırır ve onları özgürlükleri ve sorumluluklarıyla daha fazla donatır. Dijital güvenlik ve etik konularının vurgulanması, öğrencilerin internet kullanımı sırasında güvenli ve etik davranma bilincini artırma ihtiyacını yansıtmaktadır. Bu, öğrencilerin dijital vatandaşlar olarak bilinçli ve sorumlu olmalarına yardımcı olur. Öğrencilerin duygusal ihtiyaçlarına odaklanma gerekliliği, öğrenci refahının öncelikli olduğunu vurgulamaktadır. Özellikle pandemi sonrası dönemde, öğrencilerin duygusal desteklerini sürdürme gerekliliği ve duygusal sağlıklarını güçlendirme sorumluluğu büyük önem taşır. Sonuç olarak, bu görüşler, öğretmenlerin çevrimiçi eğitimdeki rolünün pandemi sonrası evrimini açıkça belirtmektedir. Öğretmenler, çok yönlü beceriler edinmeli ve bu yeni döneme adapte olmalıdır. Bu, öğrencilere bireysel rehberlik, teknoloji kullanımı, bağımsız öğrenme, dijital etik, duygusal destek ve iletişim gibi farklı alanlarda uzmanlık kazanmaları gerektiği anlamına gelir. Bu yeni döneme hazırlıklı ve yetkin bir şekilde girmek, öğrenci başarısı ve eğitim kalitesi için kritik bir gerekliliktir.

Bu öğretmenlerin görüşleri, çevrimiçi eğitimde öğrenci katılımını ve etkinliğini artırmak için kritik stratejiler ve araçlar hakkında önemli içgörüler sunmaktadır. Değerlendirmede şu temel bulgulara odaklanılmıştır: Çeşitli Araçların ve Stratejilerin Önemi: Öğretmenler, öğrencilerin ilgisini çekmek ve katılımlarını artırmak için farklı araçları ve stratejileri kullanmanın kritik bir önem taşıdığını vurgulamaktadır. Bu, öğrenme deneyimini daha çekici ve katılımcı hale getirme amacını yansıtmaktadır. Dijital Teknolojilerin Etkisi: Dijital teknolojiler ve araçlar, öğretmenlere interaktif ders materyalleri oluşturma ve öğrenci katılımını artırma fırsatları sunmaktadır. Bu, öğrencilere daha zengin ve etkili bir öğrenme deneyimi sunma potansiyeline sahiptir. Öğrenci Merkezli Yaklaşım: Öğretmenlerin önerileri, öğrenci merkezli bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Öğrencilerin ilgi alanlarına, ihtiyaçlarına ve öğrenme stillerine odaklanarak ders içeriğini kişiselleştirme fikri, öğrencilere daha anlamlı bir deneyim sunma amacını yansıtmaktadır. Sosyal Medya ve İletişim Araçlarının Rolü: Sosyal medya ve sanal platformlar gibi iletişim araçları, öğrencilerle etkileşimde bulunma ve öğrencileri ders içeriğine dahil etme fırsatları sunmaktadır. Bu, öğrencilerin daha aktif ve katılımcı bir rol üstlenmelerini teşvik edebilir. Öğrenci Geri Bildirimine Dayalı Öğrenme Yaklaşımı: Öğretmenlerin önerdiği öğrenci geri bildirimine dayalı öğrenme yaklaşımı, öğrencilere daha fazla sorumluluk ve öğrenme kontrolü sağlama amacını taşımaktadır. Bu, öğrencilerin öğrenme süreçlerine daha fazla katılmalarını teşvik edebilir. Bu sonuçlar, çevrimiçi eğitimin geleceğinde öğrenci katılımını artırmanın önemini vurgular. Öğretmenler, öğrencilere daha etkili ve çekici bir öğrenme deneyimi sunmak için bu stratejileri ve araçları kullanarak pandemi sonrası dönemde başarılı olabilirler.

Öğretmenlerin çevrimiçi eğitimdeki profesyonel gelişimlerini desteklemek için kullanılacak stratejiler ve kaynaklar hakkında önemli içgörüler sunmaktadır. Bu görüşler, eğitimcilerin yeni beceriler kazanma ve öğrencilere daha etkili bir eğitim sunma yeteneklerini artırma gerekliliğini yansıtmaktadır. Öğretmenlerin pedagojik ve teknolojik yeterliliklerini artırma ihtiyacına vurgu yapmak, eğitimcilerin çevrimiçi eğitim ortamında daha etkili olabilmeleri için temel bir gerekliliktir. Bu, özellikle çevrimiçi öğretimin karmaşıklığını ve teknolojiyle

entegrasyonunu göz önünde bulundurarak öğretmenlerin sürekli olarak profesyonel gelişim fırsatlarına erişimlerini ve bu konuda yatırım yapmalarını vurgular. Seminerler, atölyeler ve özel eğitim programları gibi etkinliklerin öğretmenlerin profesyonel gelişimini destekleme açısından kritik öneme sahip olduğunu ifade etmek, öğretmenlerin güncel bilgilere ve en iyi uygulamalara erişimlerini artırmalarına yardımcı olabilir. Yaratıcı atölye çalışmaları ve teknolojiyle entegre edilmiş öğrenme materyallerinin kullanılması, öğretmenlerin öğrencilere daha etkili ve ilgi çekici bir şekilde ders verme yeteneklerini geliştirmelerine katkıda bulunabilir. Bu, öğrencilerin öğrenme deneyimini zenginleştirmek için teknolojiyi etkili bir şekilde kullanmanın önemini yansıtmaktadır. Öğretmenlerin meslek içi öğrenmelerini kişiselleştirme ve geri bildirim almak için düzenli olarak geri bildirim toplama yaklaşımını benimsemeleri, öğretmenlerin kendi güçlü ve zayıf yönlerini daha iyi anlamalarını ve bu alanlarda kendilerini geliştirmelerini teşvik edebilir. Son olarak, paylaşımlı öğrenme topluluklarının oluşturulması, öğretmenlerin deneyimlerini ve bilgi birikimlerini paylaşmalarını teşvik ederek öğretmenlerin birbirlerinden öğrenmelerine ve işbirliği yapmalarına yardımcı olabilir. Bu sonuçlar, öğretmenlerin çevrimiçi eğitimdeki profesyonel gelişimlerini desteklemenin çok yönlü bir yaklaşım gerektirdiğini vurgulamaktadır. Bu yaklaşımlar, eğitimcilerin pandemi sonrası dönemde daha iyi hazırlanmalarına ve öğrencilere daha etkili bir eğitim sunmalarına yardımcı olabilir.

Öğretmenlerin çevrimiçi eğitimdeki rolünün pandemi sonrası dönemde değişmesi gerektiği konusunda ortaya çıkan sonuçlar, eğitim kurumları, yöneticiler ve eğitimciler için aşağıdaki önerilere yer verilmiştir:

1. Eğitim kurumları, öğretmenlerin çevrimiçi eğitimdeki becerilerini geliştirmelerini desteklemek için düzenli olarak profesyonel gelişim fırsatları sunmalıdır. Seminerler, atölyeler, web seminerleri ve özel eğitim programları gibi çeşitli kaynaklar öğretmenlerin teknoloji entegrasyonu, pedagojik yaklaşımlar ve dijital etik konularında yetkinlik kazanmalarına yardımcı olabilir.
2. Öğretmenler, öğrenci merkezli bir yaklaşımı benimsemelidirler. Öğrencilerin ilgi alanlarına, ihtiyaçlarına ve öğrenme stillerine odaklanarak ders içeriğini kişiselleştirmek, öğrencilerin daha fazla bağlanmalarını ve motive olmalarını sağlayabilir.
3. Eğitim kurumları, öğretmenlere daha etkili bir şekilde dijital araçları kullanabilmeleri için gerekli teknolojik altyapıyı sağlamalıdır. Bu, öğretmenlerin interaktif ders materyalleri oluşturmasını ve öğrenci katılımını artırmasını kolaylaştırır.
4. Öğrencilere dijital dünyada güvenli ve etik davranma konularında eğitim vermek önemlidir. Bu konuda öğrencilere bilinç kazandırmak için dijital güvenlik eğitimi programları geliştirilmelidir.
5. Eğitimciler arası işbirliği ve paylaşımlı öğrenme topluluklarının oluşturulması teşvik edilmelidir. Bu, öğretmenlerin deneyimlerini ve en iyi uygulamaları paylaşmalarını sağlar.
6. Öğrencilerin duygusal ihtiyaçlarına odaklanılmalıdır. Eğitimciler, öğrencilerin psikososyal desteklerini sürdürme konusunda bilinçli olmalı ve gerektiğinde profesyonel yardım sağlama konusunda yetkin olmalıdır.

Bu öneriler, eğitim sistemlerinin pandemi sonrası döneme daha hazırlıklı ve etkili bir şekilde girmelerine yardımcı olabilir ve öğrencilere daha iyi bir eğitim deneyimi sunma potansiyelini artırabilir.

KAYNAKÇA

- Akkuş, İ. ve Acar, S. (2017). Eş zamanlı öğrenme ortamlarında karşılaşılan teknik sorunların öğretici ve öğrenen üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik bir araştırma. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(3), 363-376
- Alsahrani, S., Ahmed, E., & Ward, R. (2017). The influence of online resources on student– lecturer relationship in higher education: A comparison study. *Journal of Computers in Education*. 4(2), 87-106. <https://link.springer.com/article/10.1007/s40692-017-0083-8> Erişim tarihi: 11.06.2023
- Arias-Masa, j., Alonso-Diaz, L., Cubo-Delgado, S., Gutiérrez-Esteban, P., & Yuste-Tosina, R. (2014). Assessment of the use of synchronous virtual classrooms in higher education. *The New Educational Review*, 38(4), 223-237.
- Asadı, N., Khodabandeh, F., & Yekta, R. (2019). Comparing and contrasting the interactional performance of teachers and students in traditional and virtual classrooms of advanced writing course in distance education university. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 20(4), 135-148.
- Başar, H. (2011). Sınıf yönetimi. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *AUAd*, 6(3), 112-142
- Can, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *AUAd*, 6(2), 11-53.

- Chang, G.C., & Satako, Y. (2020). How are countries addressing the Covid-19 challenges in education? A snapshot of policy measures. <https://gemreportunesco.wordpress.com/2020/03/24/how-are-countries-addressing-the-covid-19-challenges-in-education-a-snapshot-of-policy-measures/> Erişim tarihi: 16.06.2023
- Dikmenli, Y. ve Ünalı Eser, Ü. (2007). Harmanlanmış öğrenme ve sanal sınıfa dönük öğrenci görüşleri. Amasya Üniversitesi Eğitim fakültesi Dergisi, 2(2), 326-347.
- Ekiz, D.(2003). Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erten, P. (2019). Opinions of preservice information technologies teachers on virtual classroom and implementations. Batman University Journal of Life Sciences, 9(2), 236-252
- Franklin, H., & Harrington, I. (2019). A review into effective classroom management and strategies for student engagement: Teacher and student roles in today's classrooms. Journal of Education and Training Studies, 7(12), 1-12
- Gedera, D.S.P. (2014). Students' experiences of learning in a virtual classroom. International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology (IJEDICT), 10(4), 93-101.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Manevi temelli sosyal hizmet araştırmaları dergisi, 1(1), 62-80.
- Kaya, S. (2011). Sanal sınıf yönetiminde görev alacak öğretim elemanlarının eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi. Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir
- Mills, J. (1996). Virtual classroom management and communicative writing pedagogy. Paper presented at the European Writing Conferences, pp:1-19. Barcelona, Spain, October 23- 25.
- Özmen, Ş. (2005). Eğitimde sanal sınıf uygulamaları ve sonuçları. http://www.suleozmen.com/teblig_sunumlar/2egitimde_sanal_%20sinif_uygulamasi.pdf, web adresinden Erişim: 18.06. 2023
- Rufai, M.M., Alebiosu, S.O., & Adeakin, O.A.S. (2015). Conceptual model for virtual classroom management. International Journal of Computer Science, Engineering and Information Technology (IJCSEIT), 5(1), 27-32
- WHO. (2020a). WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID19 - 11 March 2020, <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19--11-march-2020> Erişim tarihi: 14.06.2023
- WHO. (2020b). Coronavirus disease (COVID-19) outbreak situation. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019> Erişim tarihi: 16.06.2023
- Yıldırım, A., & Simsek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin.